

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра Системного аналізу та обчислювальної математики
(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Аналіз часових рядів

(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма: Інтелектуальні технології та прийняття рішень в складних системах
(назва освітньої програми)

Спеціальність: 124 – Системний аналіз

(найменування спеціальності)

Галузь знань: 12 – Інформаційні технології

(найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти: магістерський

(назва ступеня вищої освіти)

Затверджено на засіданні кафедри

СА та ОМ

(найменування кафедри)

Протокол № __-__ від _____ р.

м. Запоріжжя 2020

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Аналіз часових рядів, <i>вибіркова</i>
Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський) рівень</i>
Викладач	<i>Бакурова Анна Володимирівна, д.е.н., професор</i>
Контактна інформація викладача	<i>Телефон кафедри 769-8247, Телефон викладача +380509023328, abaka111060@gmail.com</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>Предметна аудиторія кафедри, комп'ютерні класи згідно розкладу занять</i>
Обсяг дисципліни	<i>розподіл годин: лекції-14, лабораторні заняття-14, вид контролю- диф.залік,</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<i>Пререквізити: математичний аналіз, багатомірне числення, лінійна алгебра, теорія ймовірності, методи штучного інтелекту, алгоритмічне програмування, економіка, чисельні методи, методи оптимізації, системний аналіз, методи прийняття рішень, математична статистика</i>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p><i>Викладач обґрунтовує необхідність вивчення навчальної дисципліни, відповідаючи на питання: «Чому майбутньому фахівцеві варто вивчити саме цю навчальну дисципліну?».</i></p> <p><i>Подається перелік компетентностей, яких набуває студент при вивченні.</i></p> <p>Загальні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; – здатність до адаптації та дії в новій ситуації – здатність вчитися і набувати сучасні знання; – здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. <p>Фахові компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – здатність використовувати системний аналіз як сучасну міждисциплінарну методологію, що базується на прикладних математичних методах та сучасних інформаційних технологіях і орієнтована на вирішення задач аналізу і синтезу технічних, економічних, соціальних, екологічних та інших складних систем; – здатність формалізувати проблеми, описані природною мовою, у тому числі за допомогою математичних методів, застосовувати загальні підходи до математичного моделювання конкретних процесів; – здатність організовувати роботу з аналізу та проектування складних систем, створення відповідних інформаційних технологій та програмного забезпечення. <p>Результати навчання:</p> <p>В результаті вивчення дисципліни «Аналіз часових рядів» <i>студент повинен знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – основні напрями розвитку методів аналізу часових рядів; – методи, алгоритми та програмне забезпечення, що використовуються в аналізі часових рядів; – основні принципи моделювання часових рядів; – методи перевірки моделі на адекватність; верифікації та валідації моделі; <p><i>вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – будувати статистичні моделі часових рядів; – будувати прогнози моделі часових рядів природного походження; – використовувати інформаційні системи та програмне забезпечення для аналізу часових рядів сучасними методами (Excel, Matlab, Vensim, gretl, EViews); – виконувати постановку типових задач аналізу часових рядів і дослідження методів їх розв'язку; – проводити статистичну оцінку адекватності моделей; – виконувати вибір оптимального рівня деталізації моделі; – інтерпретувати отримані результати. 	

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Аналіз часових рядів» є засвоєння основних принципів моделювання систем та процесів довільної природи, представлених статистичними і експериментальними даними у вигляді часових рядів; формування уявлень про основні методи дослідження часових рядів.

5. Завдання вивчення дисципліни

Завданням вивчення навчальної дисципліни є засвоєння навичок розробки економетричних моделей соціально-економічних процесів для подальшого прогнозування їхньої динаміки.

6. Зміст навчальної дисципліни

У навчальній дисципліні «Аналіз часових рядів» розглядаються загальні принципи побудови економетричних моделей соціально-економічних процесів для прогнозування їхнього розвитку. Частина курсу присвячена програмному забезпеченню для аналізу часових рядів сучасними методами (Excel, Matlab, Vensim, gretl, EViews).

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин
1.	Основні поняття та види часових рядів Основні поняття, види та складові часового ряду. Моделювання ЧР: огляд проблем і методів. Методи статистичного підходу до моделювання часових рядів. Основи роботи в пакеті EViews.	Лекції, лабораторні заняття, самостійна робота	6
2.	ARIMA-моделі Перевірка часового ряду на стаціонарність. Перетворення нестационарного ряду в стаціонарний. Проблема сезонності. ARIMA-моделі: ідентифікація, перевірка на адекватність. Прогнозування на основі ARIMA-моделі. Побудова ARIMA-моделі в пакеті EViews. ARCH (GARCH)–моделі ЧР, приклади.	Лекції, лабораторні заняття, самостійна робота	6
3.	Побудова VAR-моделі VAR-моделі: специфікація. Прогнозування за допомогою VAR-моделі.	Лекції, лабораторні заняття, самостійна робота	6
4.	Коінтеграція часових рядів Порядок інтеграції ЧР. Перевірка ЧР на наявність коінтеграції. Ідентифікація та оцінювання VECM-моделі. Побудова VECM-моделі в пакеті EViews. Побудова та аналіз імпульсних функцій відгуків на основі VECM.	Лекції, лабораторні заняття, самостійна робота	6
5	Панельні дані Панельні дані – визначення, приклади моделювання. Панельні дані – робота в пакеті EViews	Лекції, лабораторні заняття, самостійна робота	6

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів передбачає ознайомлення з основами пакету EViews для розробки економетричних моделей та побудови прогнозів.

9. Система та критерії оцінювання курсу

В якості контрольного заходу з курсу «Аналіз часових рядів» передбачено диф.залік. Залік виставляється за результатами захисту 4-х лабораторних робіт та 2-х модульних контрольних робіт

10. Політика курсу

Академічна доброчесність. Студенти при використанні чужих ідей і тверджень у власних роботах обов'язково посилаються на використані джерела інформації. Під час оцінювання результатів навчання самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю.

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу в аудиторіях або дистанційно (за умовами карантину). За згоди декана та викладача дозволяється перейти на індивідуальний графік занять. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених робочою програмою курсу.